

KVARTILY: AKÚ ROLU ZOHRÁVAJÚ V PUBLIKAČNÝCH VÝSTUPOCH?

Mgr. Zuzana Melegová

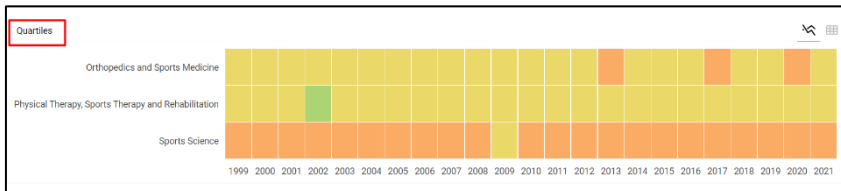
Neustály nárast objemu informácií, ktoré sú dnes k dispozícii, čoraz viac sťažuje orientáciu v nich. Oblasť vedy a výskumu nie je výnimkou. Výskumníci sa pri identifikácii kvalitných zdrojov pre výskum zväčša spoliehajú na scientometrické ukazovatele. Jeden z najčastejšie používaných indikátorov, ktorý je založený na počte citácií, je kvartil časopisu. Spolu s impakt faktorom je to aktuálne jediná metrika, ktorú zohľadňuje Metodika rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.

Kvartil, ako štatistický indikátor na úrovni časopisu, **klasifikuje časopisy podľa citácií za konkrétny rok**. Už z názvu je jasné, že ide o rozdelenie na štvrtiny. Každý časopis, indexovaný v scientometrickej databáze, je zaradený do jednej alebo viacerých predmetových kategórií (vedných oblastí). Kvartil rozdelí každú predmetovú kategóriu na štvrtiny alebo **kvartily** (Q1 – Q4), teda na štyri rovnako veľké skupiny. Kvartil Q1 označuje najlepších 25 % časopisov v rámci kategórie, Q2 je ďalších 25 % atď. Dôležité je uvedomiť si, že **jeden časopis môže patriť do viacerých predmetových kategórií, preto má aj viac kvartilov**. Tie sa od seba môžu odlišovať, keďže v každej predmetovej kategórii je iný počet časopisov s rôznou kvalitou. Ak sa časopis nachádza vo viacerých predmetových kategóriách, na jeho celkové hodnotenie sa zvyčajne použije „**najlepší kvartil**“ (Best Quartile).

Hodnoty kvartilu časopisov indexovaných v databáze Scopus sa overujú na bezplatnom voľne dostupnom portáli **Scimago Journal & Country Rank**, ktorý čerpá údaje zo samotnej databázy. Kvartil časopisov indexovaných v databáze Web of Science Core Collection sa zisťuje priamo v databáze alebo v analytickom nástroji **Journal Citation Reports** (JCR). Existuje niekoľko druhov kvartilov, pričom každý vychádza z iného scientometrického ukazovateľa. V univerzitnej knižnici pracujeme so štyrmi druhmi kvartilov:

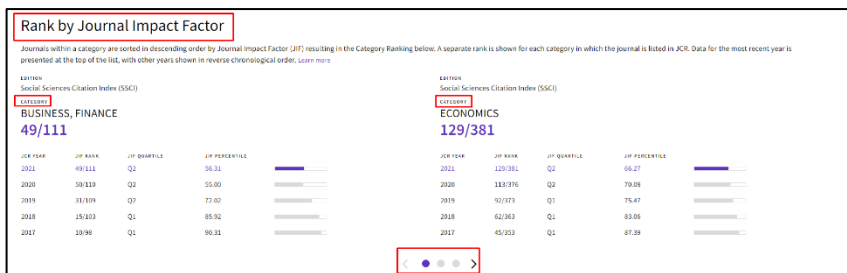
1. **Kvartil SJR Scimago Journal Rank Quartile** (SJR Quartile).

Kvartil vychádza z poradia časopisu (rankingu) v skupine časopisov v rámci vednej oblasti, do ktorej je zaradený. Farebné rozlíšenie – zelená (Q1), žltá (Q2), oranžová (Q3) a červená (Q4) – umožňuje používateľovi rýchlu orientáciu v údajoch. Kvartil sa zobrazuje v prehľadnej farebnej tabuľke podľa všetkých kategórií, a aj číselne.

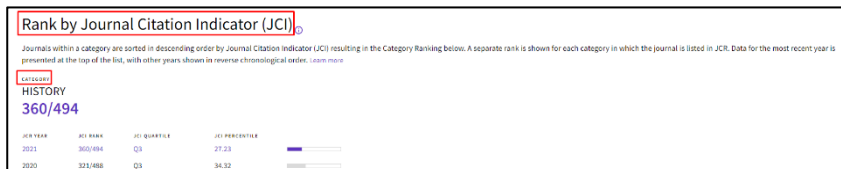
Kvartil JIF Journal Impact Factor Quartile (JIF Quartile).

Kvartil je odvodený od metriky *Journal Impact Factor* (JIF). Vyjadruje mieru priemerného vplyvu každého článku v časopise za obdobie päť rokov od jeho publikovania. Kvartil JIF nezapočítava citácie vlastného časopisu, a zároveň sleduje pôvod citácie podľa významu vedeckých časopisov, z ktorých citácia prichádza. Za alternatívu k nemu môžeme považovať *päťročný impakt faktor* (5 year JIF). **Ak časopis nemá impakt faktor, nemá ani kvartil JIF.** Kvartil JIF sa nachádza v databáze JCR na záložke *Rank by Journal Impact Factor*.

2. Kvartil JCI Journal Citation Indicator Quartile (JCI Quartile).

Kvartil sa vypočítava z novej metriky *Journal Citation Indicator* (JCI). Keďže indikátor JCI bol v roku 2021 pridelený všetkým časopisom indexovaným vo WoS Core Collection vrátane tých, ktoré nemajú impakt faktor, každý časopisecký titul má aj svoj kvartil JCI. V porovnaní s kvartilom JIF sleduje dlhšie citačné obdobie. Metrika je výhodou najmä pre tie časopisy, ktoré doposiaľ žiaden kvartil nemali. Kvartil sa nachádza v databáze JCR na záložke *Rank by Journal Citation Indicator*.

4. **Kvartil AIS Article Influence Score Quartile (AIS Quartile).** Kvartil vychádza z metriky *Article Influence Score* (AIS), ktorá je jedna z mála metrik na úrovni článku. Umožňuje porovnávanie časopisov v kontexte danej metriky v rámci predmetovej kategórie, hovoríme o *kvartilovom*

porovnávaní. Hodnotu daného časopisu nájdeme v databáze JCR. Na zistenie kvartilu AIS treba zadať minimálne dva a maximálne štyri časopisy.

ARTICLE INFLUENCE SCORE QUARTILE BY CATEGORY			
Category	CELL BIOLOGY-SCIE	Category	BIOTECHNOLOGY & APPLIED MICROBIOL...
AIS Quartile	Q1	AIS Quartile	Q1
		Category	PHARMACOLOGY & PHARMACY-SCIE
		AIS Quartile	Q1

Údaje o uvedených kvartiloch sa zobrazujú vo **výstupoch z databázy publikačnej činnosti UMB** ako súčasť bibliografických záznamov článkov indexovaných v scientometrických databázach. Naimportované dáta pokrývajú obdobie 2010 – 2021.

Staršie roky budeme dopĺňať manuálne a podľa dopytu zo strany autorov UMB.

Metriky za aktuálny rok sa dopĺňajú bezprostredne po ich zverejnení v databázach, teda vždy v letných mesiacoch nasledujúceho roka.

Na webovej stránke univerzitetnej knižnice v sekcii Podpora vedy sme zverejnili **jednoduché manuály** zamerané na vyhľadávanie kvartilov a iných scientometrických ukazovateľov. Dostupné na

<https://kniznica.umb.sk/podpora-vedy/podpora-vav/scientometricke-udaje.html>.

Použité zdroje:

- [1] Abecedný prehľad indikátorov a metrik – Web of Science, Journal Citation reports, InCites (Clarivate). In EIZ: Elektronické informačné zdroje [online]. Bratislava: Centrum vedecko-technických informácií SR, 2022 [cit. 2021-06-12]. Dostupné na: <https://eiz.cvtisr.sk/bibliometria/abecedny-prehľad-indikátorov-a-metrik-web-of-science-journal-citation-reports-incites-clarivate/>
- [2] Abecedný prehľad indikátorov a metrik – Scopus (Elsevier). In EIZ: Elektronické informačné zdroje [online]. Bratislava: Centrum vedecko-technických informácií SR, 2022 [cit. 2021-06-12]. Dostupné na: <https://eiz.cvtisr.sk/bibliometria/abecedny-prehľad-indikátorov-a-metrik-scopus-elsevier/>
- [3] Indicators Glossary. In Clarivate: InCites help [online]. Clarivate, 2021 [cit. 2021-06-12]. Dostupné na: <https://incites.help.clarivate.com/Content/Indicators-Handbook/ih-glossary.htm?Highlight=Article%20Influence%20Score%20Quartile%20>
- [4] SJR: Scimago Journal & Country Rank [online]. ScimagoLab, 2007-2022 [cit. 2021-06-24]. Dostupné na: <https://www.scimagojr.com/>